

POSUDEK

na diplomovou práci Bc. Samuela Džoganíka:

„Chápanie pojmov šťastie a životná spokojnosť vo vzťahu k výške príjmu a životnej úrovni u respondentov zo Slovenskej republiky“

Typ posudku: oponentský

Autor posudku: Doc. PhDr. Pavol Frič, Ph.D.

Úvod

Posuzovaná práce se věnuje zkoumání fenoménů štěstí a životní spokojenosti ve vztahu k osobní finanční situaci. Sympatické je, že autor se rozhodl do poznání svého předmětu zkoumání přispět vlastním vkladem v podobě empirického výzkumu, který i sám provedl.

Práce začíná přehledem výzkumů a definic pojmů a nastoluje dvě hypotézy o vztahu mezi štěstím a penězi, z nichž první říká čím více má člověk peněz, tím je šťastnější a druhá namítá, že od určité úrovně uspokojení základních potřeb, první hypotéza neplatí, čímž naráží na paradox klesajícího mezního užitku. Autor se také rozhodl, že ve svém výzkumu bude testovat i vliv jiných proměnných (rodina, zdraví, nezávislost ...) na pocit štěstí či spokojenost. A ve svém empirickém výzkumu zjistil, že jejich vliv je významný.

Teorie

Celkový charakter práce je čistě empiricistní, nezaštiťuje se žádnou teorií, chce jen testovat hypotézy, které už byly testovány na datech z robustních kvantitativních výzkumů. Uvedené hypotézy o vztahu štěstí a blahobytu nelze považovat za teorie. Jsou to jen tvrzení, která nic nevysvětlují. Jaká teorie vysvětluje vztah štěstí a blahobytu autor neuvádí. Teorii nahrazuje přehledem už provedených výzkumů na dané téma. Za jistý náznak teoretického přístupu lze považovat typologii dimenzí štěstí: hedonickou a eudaimonickou, kterou však při analýze odpovědí respondentů svého výzkumu práce nevyužívá.

Cíle

I když autor uvádí, že cílem jeho práce je prozkoumat výše uvedený paradox klesajícího mezního užitku v souvislosti se vztahem štěstí a materiálního blahobytu, nenašel jsem v ní jedinou pasáž, kde by tak skutečně učinil. Autor ve svém výzkumu nesledoval individuální trajektorie vývoje pocíťovaného štěstí v čase ve vztahu k vývoji blahobytu respondentů. Cílem práce je dle autora i srovnání výsledků vlastního výzkumu s výsledky jiných výzkumů. Co je ale cílem samotného srovnání není jasné – k čemu, k dosažení, jakého výzkumného cíle práce mají posloužit zjištěné rozdíly či podobnosti mezi výsledky výzkumů provedených rozdílnou metodikou?

Metody

Autor uvádí, že jeho výzkum je „kvalitativní“ přitom ale do výzkumu vstupuje s hypotézou testovanou v dřívějších kvantitativních výzkumech, ve svém dotazníku využívá standardizované otázky, svá data kvantifikuje, prezentuje je v grafech a interpretuje v procentech. Využití kvalitativního přístupu zdůvodňuje potřebou důkladněji zachytit postoje a názory respondentů, tj. komplexnějšího a hlubšího vhledu do dané problematiky, přičemž má na mysli testování vlivu i jiných proměnných, než je

blahobyt. Je zřejmé, že využití malého vzorku respondentů na zpochybnění či potvrzení výsledků robustních kvantitativních mezinárodních výzkumů nestačí, a tedy opakování otázek z těchto výzkumů v malé kvantitativní/kvalitativní sondě nedává moc smysl.

Přínos práce

Zapojení dalších proměnných pomáhá zlepšit komplexnost vhledu do problematiky, nicméně tím autor vytváří novou situaci, od které předchozí kvantitativní výzkumy abstrahovaly a jejich výsledky nelze proto interpretovat tak, že blahobyt považují za jediný faktor, který ovlivňuje štěstí a spokojenost. To by byla hrubá dezinterpretace a tedy autorovo „zjištění“ v závěru, že: „financie představují jeden z nejdůležitějších aspektů při určování štěstí a spokojenosti jedinců, zdaleka ale nie sú faktorom jediným a výlučným.“ je zcela banální. Vzhledem ke validitě získaných dat z autorovi výzkumné sondy (které dle autora mají svoji výpovědní hodnotu, ale neuvádí jakou) je potřeba brát závěrečné konstatování ohledně neplatnosti hypotézy o paralelním růstu bohatství a štěstí s velkou rezervou (podľa mojich zistení nie je u jedinca možné zaistiť priamo úmerné, nepretržité stúpajúce šťastie a spokojnosť.) Navíc jde o značně pozměněné znění původní hypotézy, která vůbec nemluví o „nepretržitě rostoucím štěstí“, takže je otázkou, jestli ji autor vlastně úspěšně otestoval. V závěrečném shrnutí chybí zapojení jakékoliv teorie (vhodná by možná byla např. teorie životního cyklu) při interpretaci získaných dat.

Celkové hodnocení

Přínos práce spočívá v tom, že přináší základní přehled o problematice vztahu štěstí, spokojenosti se životem a blahobytem. K tomu uvádí hodně empirických zjištění z vlastního výzkumu o faktorech, které mají na tento vztah vliv. Získané údaje napomáhají komplexnějšímu a barevnějšímu vhledu do dané problematiky ale nedají se nijak generalizovat. Empirická část práce tak působí spíše kaleidoskopickým dojmem. Většinou jde o empirická zevšeobecnění bez širší platnosti. Výsledky nejsou interpretovány na pozadí žádné teorie. Jedná se o kombinovanou kvantitativně/kvalitativní empirickou sondu s malým vzorkem respondentů bez nasazení sofistikovanějších statistických metod analýzy získaných dat.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou „dobře“ (5 bodů).

Otázky do diskuse

Autor by se měl:

1. Jasně vyjádřit, jestli jeho zjištění o vztahu blahobytu a štěstí (spokojenosti) podporují hypotézu klesajícího mezního užítku, anebo ne.
2. Stručně vysvětlit proč ji podporují anebo ne.
3. Stručně vysvětlit k dosažení, jakého výzkumného cíle práce slouží komparace výsledků výzkumů uvedených v práci?